

Briselē, 4.10.2016.
COM(2016) 646 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Garantija jauniešiem un jaunatnes nodarbinātības iniciatīva - pēc trīs gadiem

{ SWD(2016) 323 final}
{ SWD(2016) 324 final}

KOPSAVILKUMS

Jaunieši ir Eiropas nākotne. Mūsu uzdevums ir radīt apstākļus, kas viņiem nodrošina optimālu attīstību un sniedz vislabākās iespējas aktīvi iesaistīties darba tirgū un sabiedrībā. Bet jauniešus arī visvairāk skāra krīze, un saskaņā ar jaunāko Eiropabarometra aptauju puse no Eiropas jauniešiem jūtas atstumti un nevar pilnvērtīgi piedalīties ekonomiskajā un sociālajā dzīvē.

Runā par stāvokli Savienībā 2016. gadā priekšsēdētājs Ž.K. Junkers teica: “Eiropas Savienībai būtu ne tikai jāpalīdz saglabāt eiropiešais dzīvesveids, bet arī jāsniedz tās iedzīvotājiem pilnvērtīgas iespējas. Es nevaru pieļaut un nepieļaušu, ka Eiropa ir un paliek kontinents, kur jauniešiem nav darba.” Viņš arī apstiprināja savu apņemšanos “turpināt izvērst garantiju jauniešiem visā Eiropā, uzlabojot eiropiešu prasmes un stiprinot sadarbību ar reģioniem un jauniešiem, kam atbalsts vajadzīgs visvairāk.” Ja vēlamies pilnībā izmantot Eiropas dinamismu un Eiropas iedzīvotāju potenciālu, jauniešu bezdarba līmenis ir jārisina nekavējoties, un pilnībā jāizmanto visi ES un valstu līmenī pieejamie instrumenti. Tas ir arī jaunās jaunatnes iniciatīvas mērķis, kas tika izziņota Eiropas Parlamenta priekšsēdētājam un Padomes priekšsēdētājam adresētajā 2016. gada nodomu vēstulē, kurā norādīts mērķis turpināt un nostiprināt pašreizējos funkcionējošos procesus, un izveidot jaunus instrumentus, lai risinātu līdz šim nepietiekami aptvertus jautājumus. Šis ziņojums un tā secinājumi ir daļa no minētās iniciatīvas.

Kopš 2013. gada Eiropas Savienība un tās dalībvalstis ir iesaistījušās vērienīgā stratēģijā jauniešu bezdarba mazināšanai. Saskaņā ar Komisijas priekšlikumu visas dalībvalstis piekrita izveidot garantiju jauniešiem – tā ir politiska apņemšanās izteikta kā Padomes 2013. gada aprīļa ieteikums nodrošināt, ka visi jaunieši vecumā līdz 25 gadiem saņemtu kvalitatīvu darba piedāvājumu, nepārtrauktu izglītību, mācekļa vietu vai stažēšanās iespēju četru mēnešu laikā pēc obligātās izglītības pārtraukšanas vai kļūšanas par bezdarbnieku. Garantijas jauniešiem izveide bija cieši saistīta ar politikas norādēm un finansiālo atbalstu ES līmenī, proti, izmantojot Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvu.

Trīs gadus pēc garantijas jauniešiem izveides jauniešu bezdarbnieku skaits Eiropas Savienībā ir samazinājies par 1,4 miljoniem. Līdz 2015. gadam jauniešu bezdarba līmenis gadā vidēji ES samazinājās par 3,4 procentpunktiem līdz 20,3 %, un to jauniešu skaits, kuri nav nedz nodarbināti, nedz iesaistīti izglītībā vai apmācībā (NEET), samazinājās par 1 procentpunktu līdz 12 %. Jauniešu bezdarba un NEET rādītāji ES ir samērā nevienmērīgi, tomēr lielākajā daļā dalībvalstu abi rādītāji ir samazinājušies. Tajā pašā laikā gan ES kopumā, gan daudzās dalībvalstīs straujāk bezdarbs ir samazinājies jauniešu vidū nekā pieaugušo iedzīvotāju vidū. Tas liecina par to, ka ar garantiju jauniešiem atbalstītās darba tirgus, izglītības un apmācības politikas strukturālās reformas ir bijušas veiksmīgas.

Garantija jauniešiem ir kļuvusi par realitāti visā ES. Kopš 2014. gada janvāra garantijas jauniešiem shēmās ir piedalījušies 14 miljoni jauniešu. Apmēram deviņi miljoni jauniešu pieņēma piedāvājumus, no kuriem lielākā daļa bija darba piedāvājumi. Gandrīz divas trešdaļas no jauniešiem, kas izstājās no garantijas jauniešiem, 2015. gadā pieņēma darba, izglītības, prakses vai mācekļa vietu. Garantija jauniešiem ir būtiski veicinājusi strukturālās reformas un inovāciju politikas izstrādi dažādās dalībvalstīs. To papildina citas iniciatīvas, piemēram, Jaunu prasmju programma vai Mācekļu alianse. Tomēr jauniešu bezdarba līmenis joprojām ir nepieņemami augsts, un dalībvalstīm joprojām ir jārisina daudzas problēmas. Lai varētu efektīvi izmantot līdz šim paveiktā darba rezultātus, būs vajadzīga pastāvīga politiska apņemšanās īstenot garantiju jauniešiem kā ilgtermiņa strukturālu

reformu. Plašāka iekšējā koordinācija un iesaistīto dalībnieku spēju veidošana, piemēram, valsts nodarbinātības dienestiem un izglītības un apmācību nodrošinātājiem, konsolidēs daudzsoļošanas partnerības un uzlabos īstenošanu. Visbeidzot, vēl ir daudz darāmā, lai grūti sasniedzamas grupas un jauniešu grupas, kam ir visgrūtāk iesaistīties darba tirgū, piekļūtu garantijas jauniešiem sistēmai.

Lai atbalstītu šo procesu, tika izmantots būtisks ES finansiālais atbalsts. Lai atbalstītu jauniešu iekļaušanu darba tirgū, laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam Eiropas Sociālais fonds saskaņā ar šo pašu ieguldījumu prioritāti sniegs tiešu ieguldījumu vismaz EUR 6,3 miljardu apmērā (papildus jaunatnes nodarbinātības iniciatīvai).

Turklāt Jaunatnes nodarbinātības iniciatīva (JNI), ar sākotnējiem finanšu resursiem EUR 6,4 miljardi, pirmo reizi sniedza tiešu mērķtiecīgu atbalstu NEET, kas dzīvo reģionos, kuros jauniešu bezdarba līmenis pārsniedz 25 %. Komisija 2015. gadā nolēma paātrināt JNI īstenošanu, palielinot avansa maksājumus dalībvalstīm par gandrīz EUR 1 miljardu. Pamatojoties uz sākotnējiem rezultātiem un uz vajadzību novērtējumu līdz 2020. gadam, Komisija ir ierosinājusi pagarināt JNI finansējumu, piešķirot vēl EUR 1 miljardu no ES budžeta, kas jāpapildina ar tādu pašu summu no Eiropas Sociālā fonda piešķiruma tiesīgajām dalībvalstīm.

1. INTRODUCTION

Jaunieši ir ES politiskās darba kārtības uzmanības centrā. ES jaunatnes politika īpaši pievēršas visu jauniešu sociālās integrācijas uzlabošanai, lielākai viņu līdzdalībai demokrātiskajā un pilsoniskajā dzīvē, un vieglākai pārejai uz pieaugušo dzīvi, jo īpaši viņu integrācijai darba tirgū¹.

2013. gadā — laikā, kad pasaule piedzīvoja krīzi, kas smagi ietekmēja jauniešu nodarbinātību, dalībvalstis apņēmas īstenot visaptverošu pieeju, **lai risinātu jauniešu bezdarba problēmu kā īpašu un neatliekamu mērķi.**

Tāpēc tika izveidota garantija jauniešiem, kas paredz, ka četru mēnešu laikā pēc darba zaudēšanas vai obligātās izglītības pārtraukšanas visiem jauniešiem vecumā līdz 25 gadiem jāsaņem kvalitatīvs darba piedāvājums, iespēja turpināt mācības, mācekļa vieta vai stažēšanās iespēja². Uzlabojot jauniešu pāreju no skolas uz darba dzīvi un palielinot viņu piemērotību darba tirgum, garantijas jauniešiem mērķis ir arī **novērst izaugsmes potenciāla zaudējumus saistībā ar kvalifikācijas mazināšanos, sociālās kohēzijas zudumu un aiziešanu no darba tirgus, kas radītu risku smagi ietekmēt Eiropas ekonomiku, jo īpaši iedzīvotāju straujas novecošanas laikā.**

Kopā ar garantiju jauniešiem tika pieņemtas arī vairākas ES iniciatīvas. Lai uzlabotu Eiropas mācekļa darba kvalitāti, piedāvājumu un tēlu, 2013. gadā sāka darboties Eiropas Mācekļu alianse. 2014. gada martā tika pieņemts Padomes Ieteikums par stažēšanās kvalitātes sistēmu. 2015. gada Eiropas Jaunatnes pakts pamatojas uz minētajām iniciatīvām un veicina kvalitatīvu uzņēmējdarbības un izglītības partnerību.

¹ Eiropas Komisija (2015), 2015. gada ES ziņojums par jaunatni, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, Luksemburga.

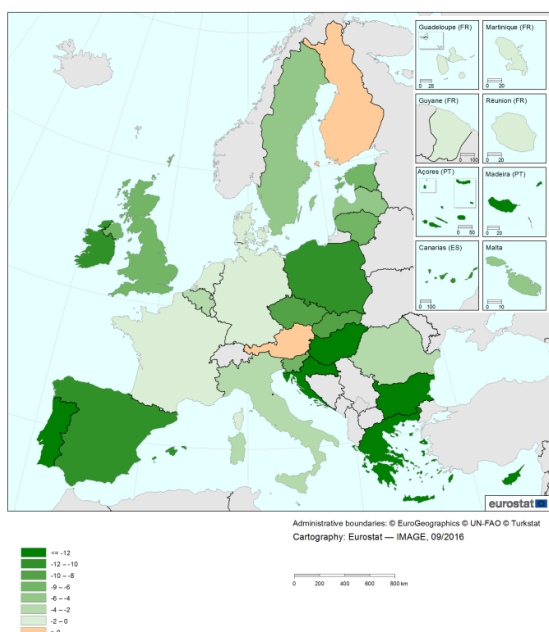
² 2013/C 120/01 (2013. gada 22. aprīlis).

Trīs gadus pēc garantijas jauniešiem sāksanas ES ir par 1,4 miljoniem samazinājies bezdarbnieku skaits jauniešu vidū, un būtiski samazinājies to jauniešu skaits, kuri nav nedz nodarbināti, nedz iesaistīti izglītībā vai apmācībā (*NEET*), lai gan šī samazināšanās nav vienāda visās dalībvalstīs.

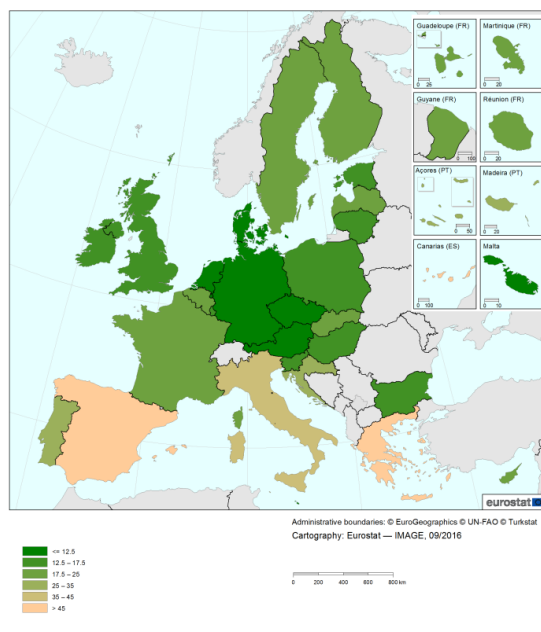
1. attēlā sniegta jauniešu bezdarba dažādu līmeņu “momentuzņēmums” ES 2016. gada sākumā un izceltas dalībvalstis, kurās ir konstatēts vislielākais jauniešu bezdarba samazinājums kopš 2013. gada. Kopš 2013. gada jauniešu sekmes ES darba tirgū kopumā ir pārspējušas citu vecuma grupu sekmes. Šos rezultātus ir ietekmējušas darba tirgus, izglītības un apmācības politikas strukturālas reformas, ko atbalsta garantija jauniešiem, lai gan varētu minēt arī citus faktorus, piemēram, lielāku jauniešu ciklisku reaģētspēju uz makroekonomiskiem apstākļiem.

1. attēls. Jauniešu bezdarba līmenis ES 2016. gadā un tā izmaiņas no 2013. līdz 2016. gadam

Jauniešu bezdarba līmenis (15-24)
Izmaiņas 2013.g.1.cet.-2016.g.2.cet.

Jauniešu bezdarba līmenis 2016.g.2.cet.

Garantija jauniešiem ir kļuvusi par realitāti visā ES. Pēc 2014. gada notika tās ātra īstenošana. Kopš tā laika vairāk nekā 14 miljoni jauniešu piedalījušies garantijas jauniešiem shēmā, un vidēji gandrīz divi miljoni jauniešu bija reģistrējušies vienlaicīgi³. Saistībā ar garantiju jauniešiem apmēram deviņi miljoni jauniešu pieņēma darba, izglītības, prakses vai mācekļa vietu.

³ Lūdzu, ņemiet vērā, ka šie skaitļi ir balstīti uz datiem, kas savākti saskaņā ar garantijas jauniešiem rādītāju sistēmu un aplēsēm 2016. gadam. Detalizēta informācija ir izklāstīta pievienotajā dienestu darba dokumentā par garantijas jauniešiem īstenošanu un JN1 darbību (SWD (2016)323).

Lielākajā daļā dalībvalstu no 2013. līdz 2015. gadam tika pieņemtas daudzas jauniešiem domātas darba tirgus reformas. Garantija jauniešiem ne tikai palīdzēja kāpināt pieprasījuma un piedāvājuma pasākumus jauniešiem, bet darbojās arī kā spēcīgs reformas virzītājspēks. Tādējādi tā būtiski atvieglināja strukturālās reformas un inovāciju politikas veidošanā, veicinot ieguldījumus cilvēkkapitālā un augšupvērstu konvergenci dalībvalstīs. Tā arī palīdzēja paplašināt partnerības starp darba un izglītības nozari. Neskatoties uz šīm pozitīvajām attīstības tendencēm, ir vajadzīgi atjaunoti centieni to jauniešu atbalstam, kas saskaras ar vislielākajām grūtībām darba meklējumos, t. i., darbā, izglītībā un apmācībā neiesaistītie jaunieši (*NEETs*), kuri ir vismazāk izmantojuši šos uzlabojumus.

Lai atbalstītu garantiju jauniešiem, **tika sniegts būtisks ES finansiālais atbalsts**, izmantojot Eiropas Sociālo fondu (ESF) un Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvu (JNI). JNI tika uzsākta 2013. gadā ar EUR 6,4 miljardu finansējumu, lai pirmo reizi vēsturē sniegtu tiešu un mērķtiecīgu atbalstu jauniešiem, kas nav iesaistīti nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībā un kas dzīvo reģionos, kuros jauniešu bezdarba līmenis pārsniedz 25 %. Šī Komisija nolēma paātrināt JNI īstenošanu, 2015. gadā palielinot avansa maksājumus dalībvalstīm par gandrīz EUR 1 miljardu. Pamatojoties uz sākotnējiem rezultātiem un uz vajadzību novērtējumu līdz 2020. gadam, Komisija tagad ir ierosinājusi pagarināt JNI finansējumu, piešķirot vēl EUR 1 miljardu no ES budžeta, kas jāpapildina ar tādu pašu summu no Eiropas Sociālā fonda piešķiruma tiesīgajām dalībvalstīm. Lai atbalstītu jauniešu iekļaušanu darba tirgū visā Eiropā, 2014.–2020. gada plānošanas periodā ESF —papildus JNI — veiks tiešus ieguldījumus vismaz EUR 6,3 miljardu apmērā.

Eiropas Investīciju banka kopš 2013. gada nodrošina divu pīlāru programmu „Prasmes un darbvietas — ieguldījums jaunatnē”⁴. Pīlārs “Ieguldījumi prasmēs” atbalsta investīcijas cilvēkkapitālā (piemēram, darba prasmēs un apmācībā darbavietā, kā arī profesionālajā apmācībā, studentu kredītos un mobilitātes programmās). Laikposmā no 2013. līdz 2015. gadam, izmantojot šo pīlāru EIB piešķirā gandrīz EUR 7 miljardus. Turklāt pīlārs „Darbavietas jauniešiem” nodrošina piekļuvi finansējumam saistībā ar jauniešu nodarbināšanu MVU. Laikā no 2013. gada jūlija līdz 2015. gada decembrim saņēmējiem MVU tika piešķirti vairāk nekā EUR 26 miljardi.

ES valstu un valdību vadītāji 2013. gadā aicināja Komisiju „2016. gadā ziņot par to, kā tiek īstenota garantija jauniešiem un kā darbojas Jaunatnes nodarbinātības JNI”⁵. Šis paziņojums ir Komisijas atbilde uz minēto aicinājumu un atspoguļo arī vēstījumus no Padomes⁶, Eiropas Parlamenta⁷, sociālajiem partneriem un galvenajām ieinteresētajām personām.

⁴ Papildu informācija: <http://www.eib.org/projects/priorities/investing-for-youth/index.htm?lang=en>.

⁵ EUCO 104/2/13.

⁶ Padome 2016. gada martā atzīmēja, ka garantija jauniešiem “daudzos gadījumos ir darbojusies arī kā spēcīgs politikas virzītājspēks” un ka “lai gūtu labumu no līdz šim paveiktā darba, ļoti svarīga ir pastāvīga politiska apņemšanās īstenot garantiju jauniešiem kā ilgtermiņa, strukturālo reformu pasākumu”. Eiropas Savienības Padome, 6154/16.

⁷ Eiropas Parlaments mudināja “dalībvalstis pilnībā īstenot garantiju jauniešiem”. 2015/2351 (INI).

Tajā sniegts pārskats par pasākumiem, kas veikti dalībvalstīs un ES līmenī, lai īstenotu garantiju jauniešiem un JNI.

Ziņojumā ir novērtēti pirmie rezultāti un apzinātas problēmas, paturot prātā to, ka dažām dalībvalstīm bija vajadzīgs vairāk laika, lai izveidotu nepieciešamās procedūras un struktūras garantijas jauniešiem pasākumu pilnīgai īstenošanai⁸.

2. GARANTĪJA JAUNIEŠIEM UN JAUNATNES NODARBINĀTĪBAS INICIATĪVA: PĒC TRĪS GADIEM

2.1. Ātra politikas īstenošana visā Eiropā

Valsts garantijas jauniešiem shēmas jau iegūst konkrētus apveidus...

Garantija jauniešiem ir strukturāla reforma, kas tika ātri īstenota visā ES, pateicoties nepieredzēti augsta politiska stimula, ievērojamu ESF un JNI finanšu līdzekļu un stingru ES līmeņa uzraudzības mehānismu kombinācijai.

Visas dalībvalstis noteica savu stratēģisko pieeju, izmantojot konkrētus plānus garantijas jauniešiem īstenošanai⁹. Tie ietvēra gan īstermiņa pasākumus, kas sniedza tūlītēju reakciju uz augsto jauniešu bezdarba līmeni un ekonomiskās aktivitātes trūkumu¹⁰, gan redzējumu par ilgtermiņa strukturālām reformām, lai uzlabotu pāreju no mācībām uz darba dzīvi. Īstenošana sākās 2014. gadā, un pakāpeniski tika ieviesti svarīgākie pasākumi.

Galvenās garantijas jauniešiem iezīmes¹¹

Garantija jauniešiem nodrošina, ka visi jaunieši, kas jaunāki par 25 gadiem, četru mēnešu laikā pēc klūšanas par bezdarbniekiem vai formālās izglītības pārtraukšanas saņem kvalitatīvu darba, tālākizglītības, prakses vai apmācības piedāvājumu.

Garantija jauniešiem attiecas uz visiem jauniešiem, kuri nav nedz nodarbināti, nedz iesaistīti izglītībā vai apmācībā (NEET). Tomēr NEET ir neviendabīga grupa, un vēl ir iedalāma divās plašās kategorijās: NEET bezdarbnieki, kuri aktīvi meklē darbu; ekonomiski neaktīvie NEET, kuri darbu nemeklē. Ekonomisku neaktivitāti var izraisīt dažādi faktori, tostarp ģimenes pienākumi un veselības jautājumi, kā arī stimulu un motivācijas trūkums, lai reģistrētos par darba meklētāju¹².

Valstu garantijas jauniešiem shēmas vairākumā gadījumu koordinē par nodarbinātību atbildīgā ministrija, bet valsts nodarbinātības dienesti parasti darbojas kā galvenais kontaktpunkts. Aptuveni vienā trešdaļā dalībvalstu ir iesaistīti alternatīvi pakalpojumu sniedzēji (tostarp tirdzniecības, rūpniecības un amatniecības kameras, jaunatnes centri, izglītības un pakalpojumu sniedzējierīstādes un pašvaldības), un trijās dalībvalstīs jaunieši var reģistrēties tiešsaistē, izmantojot īpašu garantijas jauniešiem platformu.

Lai gan vairākumā dalībvalstu saskaņā ar Padomes ieteikumu garantijas shēma paredzēta jauniešiem, kas jaunāki par 25 gadiem, tomēr 13 dalībvalstīs ir paplašinājušas shēmas darbības jomu, ietverot tajā personas, kas jaunākas par 30 gadiem. Vairumā dalībvalstu saskaņā ar Padomes ieteikumu darba vai mācību piedāvājums jānodrošina

⁸ Sīkāku informāciju skatīt pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā (SWD (2016) 323).

⁹ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1161&langId=en>.

¹⁰ Persona ir ekonomiski neaktīva, ja viņš vai viņa nav daļa no darbaspēka. Tātad ekonomiski neaktīvi jaunieši nav nodarbināti un nav arī bezdarbnieki — viņi nestrādā, bet arī nemeklē darbu.

¹¹ Valstij raksturīga informācija atrodama valstu faktu lapās, kas pievienotas dienestu darba dokumentam.

¹² Eurofound (2016), *Exploring the diversity of NEETs*, ES Publikāciju birojs, Luksemburga.

četrus mēnešus laikā.

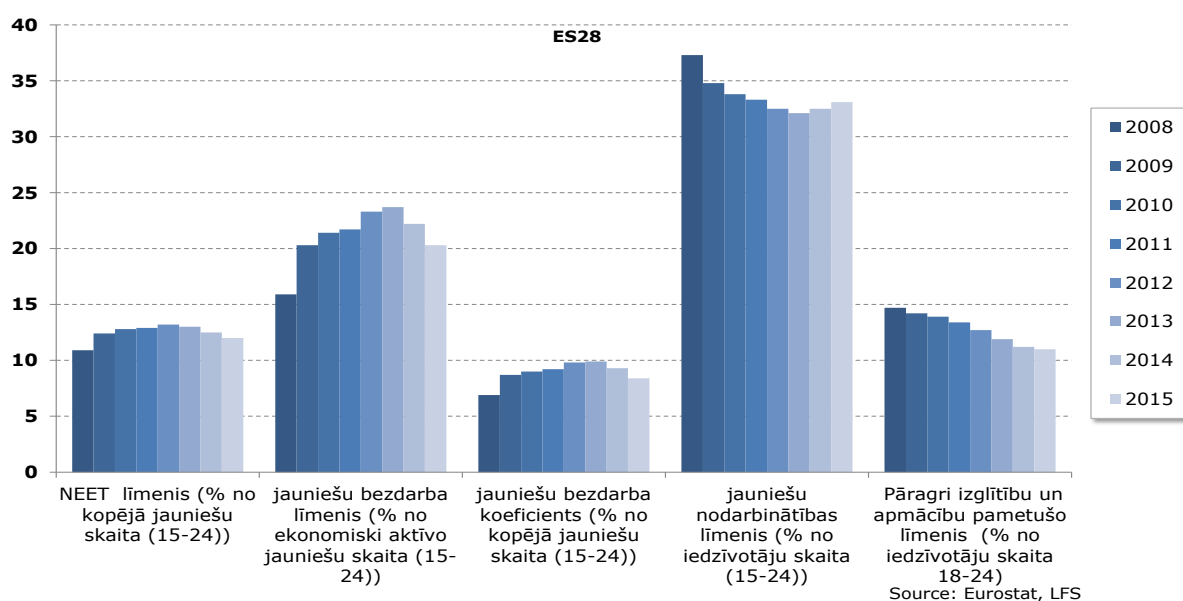
Tipiski garantijas jauniešiem piedāvājumu piemēri ir šādi.

1. Nodarbinātība brīvā darba tirgū (ar vai bez subsīdijām), pašnodarbinātība, kas tiek atbalstīta ar jaunizveidotu uzņēmumu atbalstu un īpašām subsīdijām;
2. Izglītības iespējas, tostarp ar darbu saistīta apmācība, atgriešanās regulārajā izglītības sistēmā, atšķirību izlīdzināšanas kursi reintegrācijas atbalstam, otrās iespējas izglītība;
3. Mācekļība; kā arī
4. Stažēšanās.

... tās sekmē būtisku kritumu jauniešu bezdarba un NEET rādītājos apvienojumā ar lielāku konvergenci...

Kopš 2013. gada jauniešu darba tirgus rādītāji ir būtiski uzlabojušies. 2013. gads bija lūzuma punkts galveno rādītāju virzienmaiņā (sk. 2. attēlu). Līdz 2015. gadam vidēji ES jauniešu bezdarba līmenis gadā samazinājās par 3,4 procentpunktiem, sasniedzot 20,3 %, un *NEET* skaits samazinājās par 1 procentpunktu, sasniedzot 12 %. Kopš jauniešu darba tirgus tendenču virzienmaiņas 2014. gadā lielākajā daļā ES dalībvalstu ir samazinājies gan jauniešu bezdarbs, gan *NEET* īpatsvars. Tomēr dažās dalībvalstīs ar augstāko līmeni 2013. gadā, jo īpaši Itālijā un Rumānijā, *NEET* tendencēs ir maz izmaiņu. Kopumā *NEET* rādītāju samazinājums ES līmenī, šķiet, ir izskaidrojams ar pāreju uz tālākizglītību kā arī uz nodarbinātību, turklāt ir novērojamas atšķirības starp dalībvalstīm.

2. attēls. Nodarbinātības līmenis, bezdarba līmenis un *NEET* rādītājs, jauniešu skaits, kas priekšlaicīgi pārtraukuši izglītību un apmācību, un bezdarba līmenis ES 2008. — 2015. gadā

Garantija jauniešiem ir palīdzējusi veicināt pieprasījumu darba tirgū jauniešiem un atbalstījusi jauniešu nodarbinātības veicināšanas pasākumus. Garantijas jauniešiem īstenošanā lielākā daļa dalībvalstu ir izmantojušas darbā pieņemšanas subsīdijas, un daudzas no tām izmantojušas atbalstu no ES finansējuma. Šādu shēmu efektivitāte ir uzlabojusies, arī pateicoties lielākai uzmanībai, kas vērsta uz jauniešu izvēli, apmācību un pārraudzību ar darbā pieņemšanas subsīdiju atbalstu.

... un palīdz realizēt nozīmīgas politiskas reformas un inovācijas politikas izstrādē...

Garantija jauniešiem ir darbojusies kā spēcīgs politikas reformu virzītājspēks, papildinot makroekonomiskos instrumentus un citus politikas virzienus, kuru mērķis ir sekmēt jauniešu nodarbinātību. Pirms ieteikuma pieņemšanas daudzās dalībvalstīs jau bija ieviesta virkne būtisku jaunatnes nodarbinātības politikas pasākumu. Tomēr garantijas jauniešiem uzmanības centrā ir savlaicīga iejaukšanās un neregistrēti *NEET*¹³, tādējādi ietekmējot politikas izstrādi un īstenošanu. Turklāt daudzās dalībvalstīs garantija jauniešiem ir bijusi uzlabojumu dzinējspēks, pieprasot apvienot pakalpojumus un programmas un īstenot tās konkrētā termiņā ar sistemātisku partnerību palīdzību. Dalībvalstis 2013. — 2015. gadā kopumā pieņēma 132 darba tirgus reformas, kuru mērķis bija jaunieši, ar spēcīgu uzsvāru uz jaunatnes nodarbinātības politikas¹⁴ jomām.

Dalībvalstis var iedalīt trīs grupās atkarībā no tā, cik lielā mērā garantija jauniešiem ir darbojusies kā reformu virzītājspēks. Šai grupā ir ņemtas vērā dažādās izejas pozīcijas, proti, institucionālais konteksts un makroekonomiskie nosacījumi dalībvalstīs laikā, kad tika pieņemts ieteikums¹⁵.

- A grupa (paātrināta reforma): vairākās dalībvalstīs garantija jauniešiem ir radījusi jaunu impulsu un ir paātrinājusi politikas attīstību, jo īpaši tajās, kuras saskaras ar būtiskām problēmām un saņem ievērojamu ES finansiālo atbalstu (BE, BG, FR, HR, HU, IT, LT, LV, PL, PT, SI), lai gan īstenošanas posmi var atšķirties.
- B grupa (pastiprināta politikas sistēma): garantija jauniešiem ir palīdzējusi stiprināt labi izstrādātas politikas jomas, paplašinot vai pielāgojot spēkā esošus pasākumus dalībvalstīs, kurās jau bija pieejami visaptveroši dokumenti, kuri visumā atbilst ieteikumam (AT, DE, DK, EE, FI, IE, LU, MT, NL, SE, UK).
- C grupa (līdz šim reformas ietekme nav pārāk liela): izmaiņas nav tik būtiskas vairāku faktoru dēļ, tostarp zemāka prioritāte, kavēšanās vai pārtraukumi saistībā ar galvenajiem

¹³ Saistībā ar garantiju jauniešiem, termins “reģistrēti *NEET*” attiecas uz jauniešiem, kuri nav iesaistīti nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībā un ir reģistrēti pie garantijas jauniešiem sniedzēja (parasti tie ir valsts vai reģionālie VND).

¹⁴ Avots: Eiropas Komisijas *LABREF* datu bāze.

¹⁵ Kā norādīts *LABREF* datubāzē, kopas jo īpaši balstās uz vairāku ar jauniešiem saistītu pasākumu īstenošanu 2013. – 2015. gadā. Rezultāti pēc tam tika pārskatīti, ņemot vērā kvalitatīvāku analīzi, kuras uzmanības centrā konkrēti bija situācija ar valsts garantijas jauniešiem īstenošanu un pasākumu darbības joma (pamatojoties uz *EMCO*, Eiropas Komisijas ziņojumiem par valstīm, Eiropas Nodarbinātības politikas novērošanas centra valsts ekspertu analīzi).

pasākumiem vai koncentrēšanās uz jau iepriekš pastāvējušām shēmām (CY, CZ, EL, ES, RO, SK).

Konkrētai valstij raksturīgie dati par līdzšinējiem sasniegumiem, galvenie pasākumi, joprojām risināmās problēmas, un vajadzības gadījumā JNI īstenošana ir izklāstīti Komisijas dienestu darba dokumentā, kas pievienots šim paziņojumam¹⁶.

Garantija jauniešiem ir palīdzējusi dažādās politikas jomās novērst domāšanu viena sektora ietvaros un radīt dzīvotspējīgas partnerības. Tika pastiprināta koordinācija starp nodarbinātības, izglītības un jaunatnes politikas jomām, jo īpaši pateicoties stimuliem, ko rada dalībvalstu garantijas jauniešiem īstenošanas plāni. Tika izveidotas jaunas partnerības ar sociālajiem partneriem un jaunatnes dienestiem, tostarp jaunatnes organizācijām. Jo īpaši jaunatnes organizācijas ir bijušas iesaistītas valstu garantijas jauniešiem shēmu izstrādē un īstenošanā, kaut arī atšķirīgā mērā dažādās dalībvalstīs.

Būtiskas mācekļa prakses un stažēšanās reformas ir palīdzējušas jauniešus labāk sagatavot darba tirgus vajadzībām un veidot atbilstīgās prasmes. Tās ir palīdzējušas arī stiprināt uzņēmēju iesaistīšanos. Puse dalībvalstu ir veikušas vai ziņo par plāniem veikt juridiskas izmaiņas, lai saskaņotu savu regulējumu ar stažēšanās kvalitātes sistēmu pēc tās pieņemšanas 2014. gadā¹⁷. Gandrīz visas dalībvalstis ir veikušas pasākumus, lai uzlabotu kvalitāti, piedāvājumu, vai mācekļa prakses pievilcību 2013. gada jūlijā uzsāktās Eiropas Mācekļu alianses garā. Uzņēmēju iesaistīšanās bija izšķiroša un radīja jaunas saistības, piemēram, saistībā ar Eiropas jaunatnes paktu (sk. 3.3. iedaļu).

Lielākā daļa no valstu nodarbinātības dienestiem ir labāk pielāgojuši savus pakalpojumus mērķauditorijai un paplašinājuši jau pastāvošo pakalpojumu piedāvājumu jauniešiem; divas trešdaļas no valsts nodarbinātības dienestiem saviem jaunatnei paredzētajiem pakalpojumiem ir izveidojuši īpašus mērķus¹⁸. Īpašs uzsvars ir likts uz struktūru reorganizēšanu un individuālu konsultāciju palielināšanu. Ar īpašas apmācības palīdzību, ko 2014. gadā sniegusi vairāk nekā puse no valsts nodarbinātības dienestiem, ir paaugstināta arī personāla kapacitāte. Turklāt dalībvalstis ir paplašinājušas atbalsta apjomu, izmantojot īsu studiju vai darba praksi un izstrādājušas piekļuves pieejas visgrūtāk sasniedzamajiem jauniešiem.

Uzsvars uz savlaicīgu iejaukšanos un neregistrētiem NEET izgaismoja esošās nepilnības saistībā ar pakalpojumu sniegšanu un nodrošināja, ka informēšanai tiek nodrošināta lielāka uzmanība. Īstenojot garantiju jauniešiem, lielākā daļa dalībvalstu mudināja jauniešus reģistrēties pie garantijas jauniešiem sniedzējiem, un divas trešdaļas no valsts nodarbinātības dienestiem iesaistījās informēšanas darbā. Šajā sakarā būtiska nozīme bija lielākai atpazīstamībai, pieejamībai un pakalpojumu klāstam. To varēja panākt, izmantojot tiešsaistes reģistrāciju un mērķtiecīgas kampaņas, kā arī “vienas pieturas aģentūras”, mobilus vai decentralizētus pakalpojumus un proaktīvu sadarbību ar plašāku partneru loku. Lai gan uz vietas rezultāti jau ir redzami, garantijas jauniešiem shēmas vēl nav sasnieguši visus jauniešus, kuri ir kļuvuši par bezdarbniekiem vai pārtraukuši mācības.

Valsts garantijas jauniešiem shēmu politikas pasākumu vai reformu piemēri

¹⁶ Papildu informāciju par katru valsti atsevišķi var atrast Eiropas Komisijas tīmekļa vietnē: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1161&langId=en>.

¹⁷ Padomes 2014. gada 10. marta ieteikums par stažēšanās kvalitātes sistēmu (2014/C 88/01).

¹⁸ Eiropas VND tīkls, ziņojums par garantijas jauniešiem īstenošanu VND, 2015.

Beļģijā Briseles reģions 2013. gada maijā sāka, t.s., pārejas praksi attiecībā uz jauniem darba meklētājiem un skolniekiem ar zemu izglītības līmeni. Šai programmā galvenā uzmanība ir vērsta uz sagatavošanu un pārraudzību. Divpadsmit mēnešus pēc stažēšanās beigām, kopējie pozitīvie rezultāti (tostarp nodarbinātība un mācību atsākšana) sasniedza 73 % stažieriem, salīdzinot ar 47 % kontroles grupā.

Bulgārijā 2015. gadā tika izveidots jauniešu mediatoru tīkls, lai **sasniegtu** un aktivizētu neregistrētus *NEET* viņu tiešajā vidē. Jauniešu mediatori darbojas kā starpnieki ar valsts iestādēm, kas nodrošina sociālos, veselības, izglītības un citus pakalpojumus. Laika posmā no 2015. gada maija līdz decembrim jauniešu mediatori konsultēja 5078 jauniešus.

Somijā 2015. gadā atvēra **vienas pieturas aģentūru** 35 pašvaldībās, tās finansē galvenokārt ESF un papildu valsts finansējums. To mērķis ir stiprināt un vienkāršot pakalpojumus jauniešiem, kuri jaunāki par 30 gadiem, izmantojot individuālas konsultācijas un norādījumus, atbalstu dzīves pārvaldībā, karjeras plānošanu, sociālās prasmes un atbalstu izglītībai un nodarbinātībai.

Itālijā garantija jauniešiem rosināja izmaiņas, kas tika atspoguļotas plašākās **reformās**, ko sāka ar, t.s., Darbvieta likumu. To jauniešu skaits, kuri reģistrēti šajā shēmā, pastāvīgi palielinās, un līdz 2016. gada 1. martam tas jau bija sasniedzis vairāk nekā vienu miljonu.

Latvijā projekts “Proti un dari” atbalsta informēšanas darbu pašvaldību līmenī. Tā mērķis ir noteikt, motivēt un aktivizēt neregistrētus *NEET* vecumā no 15 līdz 29 gadiem, lai tie atsāktu mācības, iesaistītos darba tirgū vai apmācībā. Šis projekts ar ESF atbalstu tika uzsākts 2015. gada rudenī, tā mērķis ir sniegt atbalstu 5260 jauniešiem.

Slovēnijā programmas “Pirmais izaicinājums 2015” mērķis ir atbalstīt 2859 jauniešus vecumā no 15 līdz 29 gadiem iesaistīties darbā, izmantojot **subsīdētu nodarbinātību** uz 15 mēnešiem, ko atbalsta no ESF un JNI.

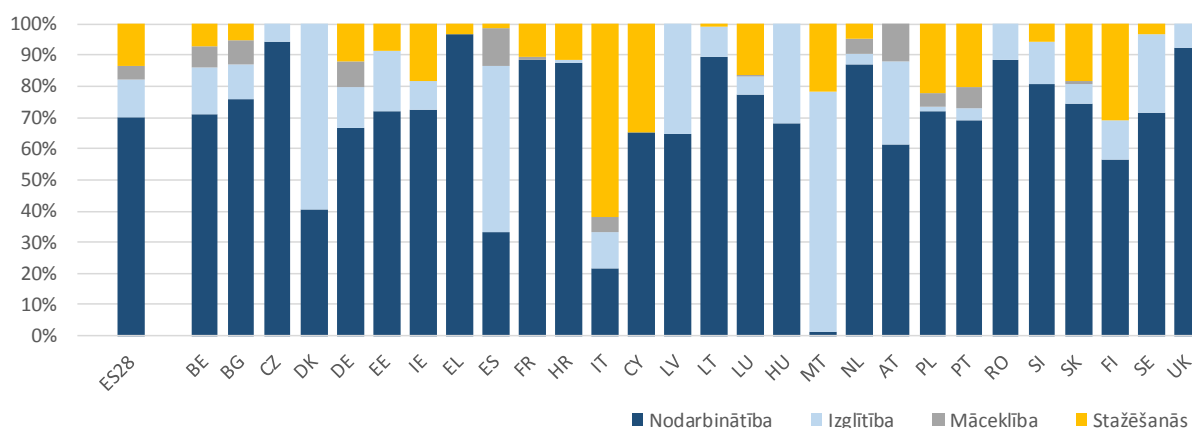
Mācekļa prakses sistēmā Spānijā ir notikušas būtiskas strukturālas reformas, kā rezultātā mācekļu skaits tikai trīs gadu laikā (no 2013. līdz 2016. gadam) ir pieaudzis no 4000 līdz 15 000. Tajā pašā laikposmā uzņēmumu skaits, kas piedalās mācekļu apmācībā ir pieaudzis no gandrīz 500 līdz 5660.

... kā arī veicinot kvalitatīvu piedāvājumu...

Kopš 2014. gada janvāra garantijas jauniešiem shēmās ir iesaistījušies 14 miljoni jauniešu. Apmēram deviņi miljoni jauniešu pieņēma piedāvājumu, no kuriem lielākā daļa bija darba piedāvājumi¹⁹. Gandrīz divas trešdaļas no jauniešiem, kas izstājās no garantijas jauniešiem, 2015. gadā pieņēma darba, izglītības, prakses vai mācekļa vietu. No visiem četru mēnešu laikposmā veiktajiem piedāvājumiem lielākā daļa bija darba (70,2 %) piedāvājumi, kam seko izglītības (13,6 %), stažēšanās (12,1 %) un mācekļības (4,1 %) piedāvājumi (3. attēls).

3. attēls. Lietderīgu un savlaicīgu izstāšanos sadale pa piedāvājuma veidiem, 2015 (%)

¹⁹ Piedāvājumu uzskata par pieņemtu tad, kad jauniešs faktiski sāk nodarbošanos, kuru viņš jau iepriekš ir saņēmis un apstiprinājis — t. i., stājas darbā, turpina izglītību, sāk mācekļa praksi vai stažēšanos.

Avots: Eiropas Komisija, garantijas jauniešiem uzraudzība²⁰

Garantijas jauniešiem veiksmes faktori

Trīs gadus pēc ieviešanas galvenie faktori, lai sekmīgi īstenotu garantijas jauniešiem shēmas, ir šādi:

- spēcīgs iestāžu atbalsts un iekšējā koordinācija;
- informēšanas stratēģijas, lai garantijas jauniešiem shēmās iesaistītu vairāk jauniešu;
- vienots kontaktpunkts, lai palīdzētu sniegt individuāli pielāgotus pakalpojumus, kas atbilst personas vajadzībām;
- šķēršļu likvidēšana starp izglītības sistēmu un darba tirgu, izmantojot partnerības pieeju;
- mūsdienīgas profesionālās izglītības un apmācības sistēmas, kas nodrošina darba tirgū vajadzīgās prasmes; kā arī
- aktīva darba devēju iesaistīšanās.

...lai gan vēl ir daudz darāmā, lai nodrošinātu, ka visiem jauniešiem ir pieejams garantijas jauniešiem atbalsts

Neskatoties uz šīm pozitīvajām attīstības tendencēm, jāpieliek lielākas pūles, lai palīdzētu tiem jauniešiem, kuriem ir visgrūtāk iesaistīties darba tirgū — t. i., *NEET* (pat pirms krīzes) — un kuri līdz šim ir vismazāk varējuši izmantot šos uzlabojumus. Tas jo īpaši attiecas uz tiem jauniešiem, kuri saskaras ar nabadzību, sociālo atstumtību, invaliditāti un diskrimināciju, kuri pieder etniskai minoritātei vai kuriem ir migrantu izcelsme, kas ir patvēruma meklētāji un bēgļi. Samazinājums *NEET* rādītājos skaidrojams galvenokārt ar to *NEET* skaita samazinājumu, kuri meklē darbu, nevis ar ekonomiski neaktīvajiem *NEET*, kuri ir atšķirti no darba tirgus. To *NEET* proporcija, kuri meklēja darbu, ES 2013. gadā pārsniedza ekonomiski neaktīvo *NEET* proporciju, bet 2015. gadā abas kategorijas sasniedza tādu pašu līmeni. Tas liecina par to, ka politikas pasākumi *NEET* bezdarbnieku atbalstam ir bijuši ātrāki, bet efektīvai ekonomiski neaktīvo *NEET* atgriešanai darba tirgū, izglītībā vai apmācībā ir bijis vajadzīgs ilgāks laiks. Tomēr dažās dalībvalstīs ir konstatējama ekonomiski neaktīvo *NEET* proporcijas samazināšanās, piemēram, Kiprā, Ungārijā un Portugālē.

²⁰ Rezultāti atspoguļo situāciju ar garantijas jauniešiem īstenošanu un citus ar datiem saistītus jautājumus, tāpēc datu salīdzināmība starp valstīm ir ierobežota.

2.2. Strukturālo pārmaiņu ietekme, ko atbalsta garantija jauniešiem

Lai izvērtētu ietekmi uz darba tirgus rezultātiem, ko izraisījusi garantijas jauniešiem īstenošana, ir vajadzīga jauniešu darba tirgus situācijas analīze pirms sākās garantijas jauniešiem īstenošana un pārmaiņas jaunatnes darba tirgū kopš 2013. gada, kad parādījās pirmās pazīmes, kas liecināja par ekonomikas atlabšanu²¹.

Neskatoties uz to, ka rezultāti ir jāvērtē piesardzīgi, jo šo rādītāju salīdzinoši labāko efektivitāti var daļēji izskaidrot ar jauniešu lielāku ciklisku jutīgumu attiecībā uz makroekonomikas nosacījumiem, analīzes rezultāti patiešām liecina, ka **veicinošs faktors ir bijuši strukturālie uzlabojumi, kurus atbalsta garantijas jauniešiem programma**. Lai gan šai laikposmā bezdarbs pieaugušo iedzīvotāju vidū samazinājās, tas samazinājās salīdzinoši straujāk jauniešu vidū nekā pieaugušo iedzīvotāju vidū gan ES kopumā, gan daudzās dalībvalstīs. Pozitīvus rezultātus var jo īpaši novērot Beļģijā, Horvātijā, Kiprā, Čehijas Republikā, Somijā, Grieķijā, Ungārijā, Īrijā, Latvijā, Nīderlandē, Portugālē, Rumānijā, Slovēnijā, Spānijā, Zviedrijā un Apvienotajā Karalistē.

Eiropas pusgada rezultāti liecina par stabiliem uzlabojumiem gandrīz visās dalībvalstīs, kas 2013. un 2014. gadā saņēma konkrētām valstīm adresētus ieteikumus jauniešiem, kā minēts EMCO pārskata secinājumos un Komisijas 2016. gada valstu ziņojumos.

Turklāt garantijas jauniešiem radītā pievienotā vērtība ir atzīta daudzos pielikumā uzskaitītajos neatkarīgos ziņojumos un novērtējumos.

2.3. JNI finansiālais atbalsts: pārmaiņu svira

Vairumā dalībvalstu sekmīga garantijas jauniešiem īstenošana tiek atbalstīta, izmantojot ES līdzekļus visos valsts garantijas jauniešiem shēmas aspektos un ar to saistītās strukturālās reformās. Kopā JNI un ESF veic tiešus ieguldījumus vismaz EUR 12,7 miljardu apmērā pasākumos jauniešu integrēšanai darba tirgū 2014. — 2020. gada plānošanas periodam.

Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvas galvenās iezīmes²²

JNI ir Savienības finanšu resurss EUR 6,4 miljardu apmērā, kurš tieši atbalsta jauniešus, kas nav iesaistīti nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībā, kas dzīvo reģionos, kur jauniešu bezdarba līmenis 2012. gadā pārsniedza 25 %. Šī iniciatīva papildina ESF, kas atbalsta gan cilvēkus, gan galveno sistēmu un pakalpojumu strukturālas reformas.

JNI atbalstu var saņemt šādas 20 valstis: BE, BG, CY, CZ, EL, ES, FR, HR, HU, IE, IT, LV, LT, PL, PT, RO, SI, SK, SE, UK.

Lai palīdzētu paātrināt JNI finansēto darbību īstenošanu uz vietas, visi JNI resursi tika iekļauti ES budžetā pirmajos divos 2014. — 2020. gada finanšu cikla darbības gados (2014/2015). Vairākas galvenās atbalsta saņēmējas dalībvalstis aicināja palielināt finanšu

²¹ Analīze balstās uz slēdzieniem, kas sīki izklāstīti tehniskajā dokumentā, Eiropas Komisija (2016) "Garantijas jauniešiem darbības analīze ES dalībvalstīs (2013.–2015.)" (publikācija gaidāma drīzumā).

²² Informācija par konkrētām valstīm ir atrodama pievienotā Komisijas dienestu darba dokumenta B pielikumā.

likviditāti, lai atvieglotu JNĪ darbību ātru uzsākšanu uz vietas. Tā ietekmē tika grozīta ESF regula²³ un Komisija 2015. gadā nodrošināja dalībvalstīm līdzekļus aptuveni EUR 1 miljarda apmērā papildu priekšfinansējuma veidā.

JNĪ ir garantijas jauniešiem galvenais finansējuma avots...

Visās 20 atbalsttiesīgajās dalībvalstīs JNĪ ir galvenais mehānisms, lai īstenotu garantiju jauniešiem. Dažos gadījumos to izmanto, lai atbalstītu lielāko daļu vai visus pasākumus garantijas jauniešiem shēmās. Spānijā, piemēram, 80 % no visām garantijas jauniešiem darbībām finansē, izmantojot JNĪ. Citās dalībvalstīs tas ir papildu finansējuma avots, ko izmanto, lai papildinātu citus.

Dalībvalstis izmanto JNĪ, lai atbalstītu svarīgākās darbības saistībā ar garantiju jauniešiem. Liela uzmanība ir pievērsta pirmās darba pieredzes, stažēšanās un mācekļa prakses, kā arī kvalitatīvas izglītības un apmācību nodrošināšanai. Turklāt vairāk nekā puse no visām atbalsttiesīgajām dalībvalstīm atbalsta jaunus uzņēmējus vai piedāvā darbu un apmācību mobilitātes pasākumus. Dažās dalībvalstīs²⁴ JNĪ atbalsta finanšu instrumentus, kas jauniešiem nodrošina aizdevumus un garantijas, lai tie kļūtu par pašnodarbinātajiem vai izveidotu savu uzņēmumu.

JNĪ ir pareizi noorientēta un paredzēta konkrētiem reģioniem un konkrētām jauniešu grupām (piemēram, jauniešiem, kas atrodas gan ārpus darba tirgus, gan ārpus izglītības un apmācības sistēmām). Konkrēti rezultātu rādītāji darbojas kā papildu dzinulis darbību kvalitātei un stiprina JNĪ intervenču orientāciju uz rezultātiem salīdzinājumā ar citām ES fondu atbalstītām darbībām. Turklāt vairākās dalībvalstīs valsts novērtējumā uzsvērts, ka JNĪ ir radījusi daudz lielāku uzsvaru uz individuālo atbalstu.

... un īstenošana uz vietas ir paplašinājusies gan tvēruma, gan finanšu īstenošanas ziņā...

Patlaban, JNĪ darbības ir atbalstījušas vairāk nekā 1,4 miljonu jauniešu²⁵. Kaut arī ziņošana par sasniegtajiem rezultātiem ir iespējama tikai pēc intervences pabeigšanas, daudzi valstu novērtējumi²⁶ jau liecina, ka jauniešiem, kuri ir pabeiguši JNĪ intervenci, ir būtiski uzlabojušās izredzes atrast darbu vai vēlāk turpināt mācības (piemēram, CY, EL, FR, IT, LV, PL, SE). Svarīgi, ka vadošās iestādes arī pauž pārliecību attiecībā uz JNĪ mērķu sasniegšanu. Turklāt dažās dalībvalstīs pieprasījums pēc pasākumiem ir daudz lielāks nekā plānots, ko izraisījusi pastiprinātā interese jauniešu vidū.

Pasākumu ieviešana JNĪ ietvaros patlaban lielākajā daļā dalībvalstu norit veiksmīgi. 2015. gada otrajā pusē un jo īpaši 2016. gadā JNĪ īstenošana ievērojami pārvirzījies uz priekšu. Līdz 2016. gada jūlija beigām atbalsttiesīgās dalībvalstis bija izraudzījušās darbības vairāk nekā EUR 4 miljardu vērtībā, kas vai nu ir jau uzsāktas vai kuras drīzumā paredzēts uzsākt. Tas veido gandrīz EUR 2 miljardu pieaugumu kopš 2016. gada marta. Puse no šīm dalībvalstīm ir piesaistījušas gandrīz visu savu JNĪ budžetu. Turklāt līdz 2016. gada jūlija beigām saņēmeji bija pieteikuši JNĪ vadošās iestādēs arī EUR 800 miljonus izdevumu atmaksāšanai. Attiecībā uz izdevumu atmaksāšanu dalībvalstīm līdz 2016. gada augusta beigām dalībvalstis bija Komisijai pieprasījušas atmaksāt JNĪ izdevumus EUR 682 miljonu apmērā. Komisija jau ir atmaksājusi vairāk nekā 70 % šo maksājumu pieprasījumu (un maksājumu atmaksāšanas process arvien turpinās). Pateicoties izveidotajām JNĪ struktūrām,

²³ Regula (ES) Nr. 1304/2013.

²⁴ EUR 64,6 miljoni Itālijā un EUR 23,5 miljoni Bulgārijā.

²⁵ 2016. gada jūlijā Komisijas *ad hoc* savāktā informācija no ESF vadošajām iestādēm.

²⁶ Pirmos JNĪ valstu novērtējumus dalībvalstis iesniedza 2015. gada beigās saskaņā ar reglamentējošajiem noteikumiem. Otrais valsts novērtējums dalībvalstīm jāiesniedz līdz 2018. gada beigām.

īstenošana uzņem tempu lielākajā daļā dalībvalstu. Šobrīd prioritāte ir turpināt un vajadzības gadījumā paātrināt JNI darbību īstenošanu.

... neraugoties uz sākotnējo īstenošanas kavēšanos ...

Neraugoties uz intensīvāku īstenošanu plānošanas perioda pirmajos divos gados, JNI īstenošanas sākumposmā tā neatbilda politikas plānam, proti, pasākumi netika uzsākti strauji. Tas lielā mērā bija saistīts ar dalībvalstu sagatavotības trūkumu izstrādāt un uzsākt attiecīgus jauniešu nodarbinātības pasākumus, kā arī ar jaunajām prasībām atbilstošu īstenošanas sistēmu ilgstošo izveides procesu.

Dalībnieku skaits JNI
atbalstītajās darbībās
1 400 000 cilvēku
atlasīti un gaida uz JNI darbībām

Svarīgs faktors, kas ietekmēja sākotnējo lēno uzsākšanu, bija jaunie pienākumi, kas izriet no Eiropas strukturālo un investīciju fondu (ESI fondi) noteikumiem, kas tādā pat mērā attiecas uz JNI. Jo īpaši dalībvalstis saskārās ar kavēšanos, pabeidzot izveidot uzraudzības sistēmas un programmas pārvaldības struktūras (kas noteiktas tiesiskajā regulējumā kā “iestāžu izraudzīšanās”). Tomēr lielākajā daļā JNI atbalstīto darbības programmu “iestāžu izraudzīšanās” process tagad ir pabeigts.

Dalībvalstis finansē jaunatnes nodarbinātības pasākumus ar līdzekļiem gan no 2007. — 2013. gada, gan no 2014. — 2020. gada plānošanas cikliem. Paralēlas īstenošanas rezultātā Komisijai radās kapacitātes problēmas attiecībā uz izdevumu verificēšanas pārbaudi un to sertifikāciju.

Tāpēc dažas dalībvalstis nespēja izmantot papildu EUR 930 miljonus no 2015. gada JNI priekšfinansējuma²⁷. Tomēr tās joprojām izmanto 2007. — 2013. gada plānošanas perioda pieejamo naudu. Arī lielais to jauniešu skaits, uz kuriem jau attiecas JNI pasākumi, liecina, ka pasākumu ieviešanas operācijas uz vietas noritējušas bez īpašiem traucējumiem. Jebkurā gadījumā, vairāk nekā puse dalībvalstu uzskata, ka 2015. gadā izmaksātā priekšfinansējuma 30 % pieaugumam bijusi pozitīva ietekme. Tas ļāva vadošajām iestādēm ieguldīt vairāk līdzekļu esošajos projektos un/vai uzsākt vairāk jaunu projektu²⁸.

... savukārt ESF fondi papildina JNI un atbalsta strukturālus pasākumus

2014. — 2020. gada plānošanas periodā ESF, papildus JNI, veic tiešus ieguldījumus vismaz EUR 6,3 miljardu apmērā, lai atbalstītu jauniešu iekļaušanu darba tirgū.

Turklāt laikposmā no 2014. gada līdz 2020. gadam dalībvalstis ir piešķirušas apmēram EUR 27 miljardus, lai risinātu jautājumus saistībā ar priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, mūžizglītību, profesionālo izglītību un apmācību. Turklāt jaunieši ir viena no galvenajām mērķgrupām attiecībā uz ESF ieguldījumiem uzņēmējdarbībā un pašnodarbinātībā, kas sasniedz vairāk nekā EUR 2 miljardus.

Turklāt Eiropas Reģionālās attīstības fonds būs pieejams, lai atbalstītu izglītības un apmācības infrastruktūru attīstību, uzņēmējdarbību un jaunu uzņēmumu dibināšanas pasākumus

²⁷ Saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 779/2015, OV L 126/1, 21.5.2015.

²⁸ Eiropas Komisija (2016), “First Results of the Youth Employment Initiative”.

jauniešiem, pamatojoties uz vajadzībām un iespējām, kā noteikts valsts un/vai reģionālas darbības programmās²⁹.

Visbeidzot dalībvalstu valsts nodarbinātības dienestu strukturālas reformas, kas nepieciešamas, lai sekmīgi īstenotu garantiju jauniešiem, arī gūst finansiālu atbalstu no ESF, gan JNI atbalsttiesīgajās dalībvalstīs, gan tajās, kuras nav tiesīgas saņemt JNI atbalstu. 2014.—2020. gada plānošanas periodā tas ir aptuveni EUR 1 miljards.

Minētie ESF ieguldījumi veido nozīmīgu papildu finansējumu, kam ir būtiska nozīme, lai īstenotu garantiju jauniešiem visās 28 dalībvalstīs un ne tikai 20 uz JNI atbalstu tiesīgajās valstīs.

... bet vajadzības joprojām ir lielas, un nepieciešams vairāk finansējuma, lai atbalstītu jauniešu ienākšanu darba tirgū

Vairākos ES reģionos joprojām ir nepieciešams JNI atbalsts. Piemērojot jaunākos gada jauniešu bezdarba datus (2015), lai noteiktu uz JNI atbalstu tiesīgos reģionus, redzams, ka 14 no pašreizējām 20 atbalsttiesīgajām dalībvalstīm arī šodien atbilstu JNI atbalsta saņemšanas nosacījumiem. Turklāt dalībvalstis ar visaugstāko jauniešu–bezdarbnieku skaitu reģionālajā līmenī (40 -50 %) arvien ir tās pašas. Vairākas dalībvalstis (jo īpaši Itālija, Portugāle un Francija) ir norādījušas, ka tās uzskata, ka JNI turpināšana ir būtiska, lai sasniegtu vērienīgos politikas mērķus, ko tās sev izvirzījušas, lai risinātu jauniešu bezdarba problēmu, un ka tās jau ir izmantojušas visus tām pieejamos JNI resursus.

Attiecīgi, ņemot vērā pastāvīgi augsto jauniešu bezdarba līmeni daudzos reģionos un pirmos daudzsološos rezultātus, Komisija ir ierosinājusi papildināt sākotnējo JNI piešķirumu ar EUR 1 miljardu 2017.-2020. gadā (vēl EUR 1 miljards atbilstoša finansējumu tiks piešķirts no Eiropas Sociālā fonda), lai tādējādi sasniegtu EUR 8,4 miljardus kopš iniciatīvas uzsākšanas³⁰. Turklāt, kā norādīts tehniskajās korekcijās 2017. gada finanšu shēmā³¹, Komisija ir iesaistījusies arī diskusijās ar dalībvalstīm, kas gūst vislielāko labumu no kohēzijas politikas finansējuma korekcijām, nolūkā cita starpā vērst papildu summas pasākumiem, lai risinātu jauniešu bezdarba problēmu.

3. PLAŠA ES LĪMEŅA INSTRUMENTU KLĀSTA MOBILIZĒŠANA, LAI ATBALSTĪTU DALĪBVALSTIS UN UZRAUDZĪTU PROGRESU

3.1. Augsta politiskā dinamika un ES politikas atbalsts

ES līmeņa instrumenti ir uzlabojuši spēju nodrošināt garantijas jauniešiem shēmas...

Augsta politiskā dinamika kopā ar ES politikas atbalstu un savstarpējas mācīšanās mehānismiem palīdzēja dalībvalstīm ieviest pareizu iestāžu sistēmu un mācīties vienai no

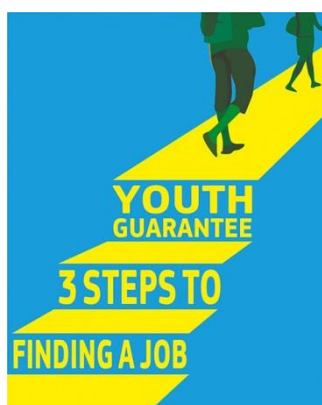
²⁹ Informācija par programmām katrā dalībvalstī/reģionā attiecībā uz ERAF ir pieejama šādā tīmekļa vietnē: http://ec.europa.eu/regional_policy/lv/atlas/.

³⁰ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei Daudzgaļu finanšu shēmas 2014.-2020. gadam vidusposma pārskats/pārskatīšana; Uz rezultātiem orientēts ES budžets (COM(2016) 603).

³¹ Tehniskās korekcijas 2017. gada finanšu shēmā atbilstoši NKI izmaiņām un kohēzijas politikas finansējuma korekcijas (6. un 7. pants Padomes Regulā Nr. 1311/2013, ar ko nosaka daudzgaļu finanšu shēmu 2014.–2020. gadam), COM(2016) 311, 30.6.2016.

otras pieredzes. Valstu vai valdību vadītāji 2013.–2014. gadā vēlreiz apstiprināja savas saistības šajā jomā trīs īpašās sanāksmēs Berlīnē, Parīzē un Milānā. Šīs Jaunatnes nodarbinātības konferences palīdzēja stiprināt kopīgas atbildības sajūtu un apmaiņu ar Eiropas mēroga pieredzi un idejām par to, kā veicināt jaunu darbvietu izveidi jauniešiem un nodrošināt, ka jaunākā paaudze ir labāk sagatavota un kvalificēta skatam nākotnē. 2013. gada jūnijā sociālie partneri vienojās par Jauniešu nodarbinātības veicināšanas darbību sistēmu un ir uzsākuši virkni pasākumu šajā sakarā³².

Eiropas Nodarbinātības stratēģijas savstarpējās mācīšanās programma uzlaboja starptautiskās mācības, izmantojot virkni salīdzinošo pārskatīšanu³³. Garantijas jauniešiem valstu koordinators tīkls kalpo tam, lai sekmētu nepārtrauktu apmaiņu³⁴. Garantija jauniešiem ir arī Eiropas valstu nodarbinātības dienestu tīkla³⁵ darba kārtības prioritāte, kas palīdz veidot dienestu spējas sniegt jauniešiem īpaši pielāgotus pakalpojumus.

Mērķtiecīgi politikas instrumenti sniedza dalībvalstīm lietderīgu atbalstu, lai risinātu konkrētas problēmas. Komisija izveidoja garantijas jauniešiem tīmekļa vietni³⁶, organizēja darba semināru par garantijas jauniešiem shēmu izstrādi un īstenošanu un organizēja augsta līmeņa konferenci, kā arī sniedza mērķtiecīgas konsultācijas par mācekļu prakses un stažēšanās shēmas izveidi 2013. un 2014. gadā. Kopš 2015. gada Komisijas un SDO kopīgs projekts sniedz individualizētu palīdzību, lai stiprinātu valstu spējas novērtēt un īstenot garantijas jauniešiem shēmas. Pēc Eiropas Parlamenta pieprasījuma Komisija 2013. gadā tieši pārvaldīja 18 garantijas jauniešiem izmēģinājuma projektus septiņās dalībvalstīs³⁷. Turklāt 2015. gadā Komisija sniedza

informētības palielināšanas un izpratnes veidošanas instrumentu kopumu, lai rosinātu jauniešus reģistrēties pie vietējiem pakalpojumu sniedzējiem, un izmēģināja to četrās dalībvalstīs. 2016. — 2017. gadā tiks atbalstītas vēl līdz pat deviņām dalībvalstīm viņu informētības palielināšanas pasākumos.

... vienlaikus palīdzot dalībvalstīm uzsākt JNĪ finansētas intervences uz vietas.

Tiklīdz tika pieņemts tiesiskais regulējums attiecībā uz JNĪ plānošanas kārtību Komisija sagatavoja īpašas vadlīnijas par JNĪ īstenošanu un sīki izstrādātas vadlīnijas par JNĪ intervenču uzraudzību un novērtēšanu.

2014. un 2016. gadā ar vadošajām iestādēm tika noorganizēti divi īpaši tehniskie semināri par JNĪ, kas palīdzēja paātrināt to iestāžu izraudzīšanos, kas iesaistītas JNĪ atbalstīto programmu pārvaldībā. JNĪ uzraudzības un novērtējuma kārtība tiek regulāri apspriesta ar vadošajām iestādēm ESF komitejas un ESF tehniskās darba grupas ietvaros un ESF novērtējuma partnerības sanāksmēs.

³² <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=521&langId=en&agreementId=5314>.

³³ Priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas novēršana un pārejas atvieglošana no izglītības uz nodarbinātību arī atrodas savstarpējās mācīšanās programmas darba kārtībā izglītības un jaunatnes politikas jomās.

³⁴ <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=11490&langId=en>.

³⁵ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1100&langId=en>. Tīkls jo īpaši apņemas katru gadu uzraudzīt, kā valstu nodarbinātības dienesti īsteno garantiju jauniešiem.

³⁶ <http://ec.europa.eu/social/youthguarantee>.

³⁷ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1099&langId=en>.

3.2. Stingra uzraudzības sistēma: sekot progresam un atbalstīt pastāvīgus uzlabojumus

Visaptveroša uzraudzības sistēmas ES līmenī ir palīdzējusi dalībvalstīm uzraudzīt garantijas jauniešiem īstenošanu. Tādēļ šis jautājums arvien ir politikas darba kārtībā un palīdz pastāvīgi uzlabot valstu sistēmas.

Eiropas pusgadam ir bijusi neatsverama loma, risinot strukturālās problēmas, kas saistītas ar garantijas jauniešiem īstenošanu visaugstākajā līmenī. Katru gadu progress tiek vērtēts Komisijas ziņojumos par valstīm un Nodarbinātības komitejas (*EMCO*) daudzpusējās uzraudzības pārskatos. Konkrētai valstij adresēto ieteikumu skaits par to, kā uzlabot pāreju no skolas uz darba dzīvi, būtiski palielinājās 2014. gadā, kad lielākā daļa dalībvalstu saņēma jauniešiem paredzētus ieteikumus. 2015. un 2016. gadā tika izdots mazāk jauniešiem paredzētu ieteikumu. Tas bija saistīts ar jauniešu bezdarba samazināšanos un dalībvalstu panākto progresu, īstenojot ieteiktās reformas, kas atspoguļo pusgada racionalizāciju (sk. Komisijas dienestu darba dokumentu - pārskatu par jauniešu un konkrētām valstīm adresēto ieteikumu īstenošanā gūtajiem panākumiem).

Ar Komisijas atbalstu *EMCO* izstrādāja vērienīgu rādītāju sistēmu garantijas jauniešiem uzraudzībai³⁸. Šajā paziņojumā ir izklāstīti rezultāti, kas gūti divās datu vākšanas kārtās 2014. un 2015. gadā.

Iepriekšminētais ir atbilde uz Eiropas Revīzijas palātas ieteikumu izveidot visaptverošu uzraudzības sistēmu.

Nodarbinātības ministri, kas 2016. gada martā piedalījās Nodarbinātības, sociālās politikas, veselības un patērētāju tiesību aizsardzības padomē, apstiprināja *EMCO* galvenos vēstījumus par turpmāko virzību saistībā ar garantiju jauniešiem pēc 2016. gada. Viņi atzīmēja pozitīvos rezultātus, vienlaikus aicinot turpināt politisko apņemšanos risināt problēmas saistībā ar partnerībām, *NEET* jauniešu sasniegšanu un uzraudzību³⁹.

JNI efektivitātes un lietderīguma uzraudzībai piemērojamie reglamentējošie noteikumi ietver virkni konkrētu rezultātu rādītāju attiecībā uz JNI, kas to padara par vairāk orientētu uz rezultātiem. Visa JNI izveide un pasākumu mērķtiecīgāka virzība uz konkrētiem reģioniem, kuros ir vissliktākā situācija saistībā ar jauniešu bezdarba problēmu, un uz attiecīgām mērķgrupām, kas dzīvo šajos reģionos, ir jaunums salīdzinājumā ar ESF darbībām. Turklāt JNI raksturīgie rezultātu rādītāji ļauj attiecībā uz mērķgrupu tieši izsekot saiknei starp finanšu atbalstu un rezultātiem un sasniegto.

3.3. Mērķtiecīgas iniciatīvas, veicinot kvalitatīvu piedāvājumu

Centieni paplašināt mācekļu prakses un stažēšanās iespēju nodrošināšanu, jauniešu uzņēmējdarbību un mobilitāti ir palīdzējuši palielināt garantijas jauniešiem piedāvājumu skaitu, un to ir iespējams uzlabot vēl vairāk. Kopš Eiropas Mācekļu alianses izveides 2013. gadā tā ir piesaistījusi 31 valsts valdību un 120 ieinteresētās personas, lai uzlabotu mācekļu prakses kvalitāti, piedāvājumu un tēlu, mobilizējot kopumā 250 000 apmācību un nodarbinātības iespējas. Par svarīgu atsauci šajā jomā ir kļuvusi 2014. gada stažēšanās kvalitātes sistēma. 2015. gada novembrī kopā ar *CSR Europe* sāka īstenot Eiropas Jaunatnes paktu. Tā mērķis ir izveidot 10 000 kvalitatīvu uzņēmējdarbības un izglītības partnerību un nodrošināt 100 000 jaunu, kvalitatīvu mācekļu, stažēšanos vai iesācēju darbvietu nākamajos

³⁸ Nodarbinātības komiteja, rādītāju sistēma garantijas jauniešiem uzraudzībai, INDIC/10/12052015/EN-rev.

³⁹ Galvenie vēstījumi par garantijas jauniešiem turpmāko virzību laikposmā pēc 2016. gada, kuros iekļauts *EMCO* ziņojums par pašreizējo stāvokli garantijas jauniešiem īstenošanā, ST 6154 2016 INIT.

divos gados. Jaunieši saņem atbalstu uzņēmējdarbībai garantijas jauniešiem intervenču veidā, ko lielākajā daļā dalībvalstu veic valsts nodarbinātības dienesti, atsevišķos gadījumos tas notiek kā daļa no konkrētām programmām vai projektiem.

“Tava pirmā *EURES* darbavieta” sniedza mērķtiecīgu atbalstu nodarbinātībai un apmācībām Eiropas kontekstā, un to varētu vēl vairāk stiprināt, lai atbalstītu jauniešu mobilitāti. No 2011. gada līdz 2014. gadam shēma atbalstīja 4251 darbā iekārtošanas gadījumu ar kopējo budžetu aptuveni EUR 12 miljonu apmērā.

Lai papildinātu esošo īstermiņa (3 nedēļas) shēmu, nesen sākts izmēģinājuma projekts, lai pārbaudītu mācekļu ilgāka termiņa mobilitāti (no 6 līdz 12 mēnešiem) visās dalībvalstīs, nolūkā vēlāk, balstoties uz gūto pieredzi, izveidot pastāvīgu shēmu.

Eiropas Mācekļu alianse

Eiropas Mācekļu alianse ir daudzu ieinteresēto personu iniciatīva (kurās iesaistītas dalībvalstis, sociālie partneri, tirdzniecības palātas, uzņēmumi, profesionālās izglītības un apmācības sniedzēji, profesionālas struktūras, jaunatnes organizācijas un reģioni), kuras mērķis ir stiprināt mācekļu prakses kvalitāti, piedāvājumu un tēlu Eiropā. Par aizvien svarīgāku jautājumu kļūst lielāka mācekļu mobilitāte.

Komisija sniedz finansiālu atbalstu, izmantojot īpašus uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus saskaņā ar programmu *Erasmus+* un citiem instrumentiem. Alianse ir izstrādājusi rīcības plānu 2016. gadam, kurā ietvertas 12 svarīgākās darbības, kas īstenojamas attiecīgajā gadā.

Stažēšanās kvalitātes sistēma

2014. gada martā tika pieņemts Padomes Ieteikums par stažēšanās kvalitātes sistēmu. Tas ir būtiski palīdzējis atbalstīt kvalitatīvas stažēšanās nodrošināšanu saistībā ar garantiju jauniešiem.

Tās mērķis ir uzlabot stažēšanās kvalitāti (gan atvērtā tirgu, gan ar aktīvu darba tirgus politiku), izmantojot 22 kvalitātes elementus, kas ir tieši attiecināmi uz valsts tiesību aktiem vai nolīgumiem starp sociālajiem partneriem. Jo īpaši tie attiecas uz mācību saturu, darba apstākļiem un pārredzamību attiecībā uz finanšu nosacījumiem un darbā pieņemšanas kārtību.

Sīki izstrādāts pārskats par dalībvalstu veiktajiem pasākumiem stažēšanās kvalitātes sistēmas īstenošanā ir izklāstīts īpašā Komisijas dienestu darba dokumentā, kas pievienots šim paziņojumam.

3.4. Garantija jauniešiem starptautiskajā darba kārtībā

Garantija jauniešiem ir guvusi plašu rezonansi starptautiskā līmenī kā daļa no jaunās ES mēroga pieejas augsta jauniešu bezdarba līmeņa risināšanai, kas ir kopīga problēma ar citiem pasaules reģioniem. Gan G20, gan Āzijas un Eiropas sanāksmē darba un nodarbinātības ministri atzina garantiju jauniešiem kā būtisku strukturālu reformu sistemātiskai pārejai no

skolas sola darba dzīvē. Nolūkā dalīties pieredzē ar trešām valstīm, SDO un ESAO atzinīgi novērtēja pieredzi, kas gūta garantijas jauniešiem īstenošanas sākumposmā. Turklāt gaidāms, ka garantijas jauniešiem īstenošana visā ES varētu palīdzēt G20 līmenī primāri izvirzītajam kvantitatīvajam mērķim attiecībā uz jauniešu nodarbinātību, t. i., G20 valstīs līdz 2025. gadam par 15 % samazināt tādu jauniešu īpatsvaru, kam visvairāk draud pastāvīga savas pozīcijas zaudēšana darba tirgū.

Papildu impulsu pasaules līmenī sniedza 2015. gadā pieņemtā Ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam, kurā izvirzīti 17 ilgtspējīgas attīstības mērķi (IAM). IAM Nr. 8 uzdevums ir īpaši veicināt iekļaujošu un ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi, nodarbinātību un pienācīgu darbu visiem, un tas iekļauj mērķi līdz 2020. gadam ievērojami samazināt to jauniešu īpatsvaru, kuri nav nedz nodarbināti, nedz iesaistīti izglītībā vai apmācībā, vienlaikus līdz 2030. gadam cenšoties panākt pilnīgu un ražīgu nodarbinātību un pienācīgu darbu visiem, tostarp jauniešiem.

Garantijai jauniešiem var būt būtiska nozīme ES pieejā, lai sasniegtu šos mērķus.

4. GARANTIJAS JAUNIEŠIEM PAĀTRINĀŠANA UN PAPLAŠINĀŠANA: NEMOT VĒRĀ PIRMAJOS ĪSTENOŠANAS GADOS GŪTO PIEREDZI

4.1. Pilnīgas un ilgtspējīgas īstenošanas nodrošināšana

Lai varētu baudīt līdz šim paveiktā darba augļus, ir svarīga pastāvīga politiska apņemšanās īstenot un finansiāli atbalstīt garantiju jauniešiem kā ilgtermiņa strukturālu reforma. Īstenošana pilnā apmērā vairākās dalībvalstīs notiek tikai īsu laiku, jo daudziem pasākumiem ir vajadzīgas būtiskas reformas un plašas partnerības: lai garantija jauniešiem varētu pilnībā izmantot savu potenciālu, būtu jāpaātrina iniciatīvu paplašināšana, lai nodrošinātu pilnīgu pārklājumu. Īstenošanas paplašināšana ietvers arī centienus uzraudzības jomā, esošo datu vākšanas procesu racionalizāciju, tehnisko šķēršļu pārvarēšanu un savāktu datu kvalitātes uzlabošanu saskaņā ar kopējo rādītāju sistēmu.

4.2. Labāka sadarbība ar neregistrētiem *NEET* un mazkvalificētiem jauniešiem

Garantijai jauniešiem ir jāsniedz labums visiem jauniešiem, un visiem jauniešiem ir jāgūst labums no pirmajām ekonomikas atveseļošanās pazīmēm. Tomēr, neraugoties uz dalībvalstu centieniem palielināt informētību, starp saņēmējiem ir nepietiekams skaits tādu jauniešu, kas atrodas visneaizsargātākajā stāvoklī, tostarp mazkvalificētu jauniešu un neregistrētu *NEET*.

Šī uzdevumu risināšana prasīs ne tikai efektīvāku informētības palielināšanas pieeju, bet arī to intervenču klāsta paplašināšanu, kas ierosinātas četros garantijas jauniešiem piedāvājumu veidos. Lai gan četru mēnešu termiņš ir būtisks straujas aktivizēšanas nodrošināšanai, jauniešiem, kas saskaras ar vairākiem šķēršļiem, bieži vien nepieciešamas sarežģītas, laikietilpīgas un individualizētas intervences pirms tie var pieņemt piedāvājumu. Tālākizglītības piedāvājumu kopuma paplašināšana ietver piekļuves pieejas un intensīvu atbalstu, ko sniedz virkne partneru, lai labāk apmierinātu viņu vajadzības.

4.3. Spēju stiprināšana un piedāvājumu kvalitātes uzlabošana

Labāka iekšējā koordinēšana un spēju veidošana konsolidēs daudzsološas partnerības un uzlabos īstenošanu. Garantijas jauniešiem īstenošana ir stiprinājusi sadarbību starp valsts iestādēm un ar ieinteresētajām personām. Tomēr tās plašā darbības joma izgaismojusi arī jau pastāvējušās nepilnības. Šo procesu virza galvenokārt darba ministrijas, nedaudz iesaistoties arī izglītības un/vai jaunatnes iestādēm. Turklāt partneru, un jo īpaši valsts nodarbinātības dienestu, spējas ir saskārušās ar grūtībām saistībā ar plašu veicamo uzdevumu loku.

Sadarbības stiprināšana starp izglītības iestādēm un darba devējiem joprojām ir svarīga, lai paplašinātu jauniešiem pieejamo kvalitatīvu piedāvājumu klāstu. Lai gan dalībvalstis ir centušās nodrošināt darba devēju iesaistīšanos, praksē viņu dalība līdz šim ir bijusi visai neliela. Tas pirmām kārtām izriet no sarežģītiem makroekonomiskiem apstākļiem, kā arī no grūtībām rast atbilstes starp darbaspēka pieprasījumu un piedāvājumu, no vājas iesaistīšanās shēmu izstrādē un īstenošanā un no ierobežotas strukturētas sadarbības ar valsts nodarbinātības dienestiem. Lielāka darba devēju līdzdalība uzlabotu turpmāko prasmju trūkumu iepriekšēju paredzēšanu.

Lai nodrošinātu, ka jaunieši saņem kvalitatīvus piedāvājumus, būtiska ir labāku mehānismu ieviešana. Problēmas saistītas ar piedāvājumu īso termiņu un to, ka tālākizglītības piedāvājumi ne vienmēr nodrošina, ka mācību rezultāts (piemēram, pamatprasmju minimālais līmenis) ir sasniegts vai ļāvis iegūt atzītu kvalifikāciju. Citas problēmas ir saistītas ar stažēšanās piedāvājumus reglamentējošu noteikumu trūkumu atvērtā tirgū attiecībā uz darbā pieņemšanas pārredzamību, ilgumu un atzīšanu. Lai gan piedāvājumu kvalitātes variācijas galvenokārt ir atkarīgas no valsts darba tirgus, tās izriet arī no tā, vai un kā bet arī, vai un kā “kvalitatīvi” piedāvājumi tiek definēti un sniegti praksē. Piemēram, ja kvalitatīvs piedāvājums ir tieši vai netieši definēts, parasti tas vērsts uz rezultātu ilgtspēju⁴⁰ un jauniešu personīgo apmierinātību. Tikai dažas dalībvalstis ir noteikušas minimālos kvalitātes kritērijus, tostarp nolūkā uzraudzīt garantiju jauniešiem.

Komisija kopā ar SDO strādā, lai noteiktu galvenos elementus, kas saskaņā ar garantiju jauniešiem veido kvalitatīvu piedāvājumu. Tā ir daļa no Komisijas atbildes uz Revīzijas palātas ieteikumu veicināt noteiktas kvalitātes prasības attiecībā uz garantijas jauniešiem piedāvājumiem. Turklāt Komisija izpētīs iespēju apspriest kvalitātes kritēriju standartus saistībā ar darbu pie garantijas jauniešiem uzraudzības Nodarbinātības komitejā (EMCO).

5. TURPMĀKIE PASĀKUMI: GARANTIJAS JAUNIEŠIEM NOSTABILIZĒŠANA UN JAUNATNES NODARBINĀTĪBAS INICIATĪVAS RESURSU IZMANTOŠANA PILNĪBĀ

Eiropas labklājības un dzīvesveida pamatā ir tās lielākā vērtība — tās iedzīvotāji. Eiropas Komisija ir sākusi rīkoties, lai izvirzītu Eiropas Savienības darba kārtības centrā darbvieta, izaugsmi, ieguldījumus un sociālo taisnīgumu, kā arī noteikusi cīņu pret bezdarbu, jo īpaši jauniešu bezdarbu, par galveno prioritāti.

Neraugoties uz nesenajiem uzlabojumiem, jauniešu bezdarbs un neaktivitāte joprojām pārsniedz pirmskrīzes līmeni un prasa nepārtrauktus centienus. Garantija jauniešiem ir pavērusi ceļu, lai efektīvāk atbalstītu jauniešu pāreju no izglītības uz darba tirgu.

⁴⁰ Uz rezultātu balstīta pieeja paredz, ka kopumā pieteikumu uzskata par kvalitatīvu tad, ja no tā labumu gūstošā persona panāk ilgtspējīgu saikni ar darba tirgu. Proti, saņēmējs pēc tam neatgriežas bezdarbnieku rindās un nekļūst neaktīvs; tādējādi “kvalitatīvu” piedāvājumu var izmērīt ar tā iznākumu.

Tagad uzsvars jāliek uz valsts garantijas jauniešiem shēmu pilnīgu darbības nodrošināšanu, paātrinot un paplašinot to īstenošanu, vienlaicīgi risinot radušās problēmas un izstrādājot efektīvākas JNĪ un ESF intervences. Šis paziņojums sniedz ieguldījumu minētajā procesā, uzskatāmi parādot galvenos panākumu faktorus un apzinot jomas, kurās nepieciešama turpmāka rīcība. Komisija turpinās atbalstīt savstarpēju mācīšanos un paraugprakses apmaiņu starp dalībvalstīm.

Dalībvalstis turpinās izmantot JNĪ atbalstu līdz 2018. gadam, ja vien finansējums no 2014.–2015. gada joprojām ir pieejams. Lai varētu turpināt Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvu, pārskatot daudzgadu finanšu shēmu 2014. – 2020. gadam⁴¹, Komisija ir ierosinājusi papildināt sākotnējo piešķirumu JNĪ ar EUR 1 miljardu 2017.–2020. gadā. Šī summa jāpapildina ar līdzvērtīgu ieguldījumu no Eiropas Sociālā fonda. Komisijas galvenā prioritāte joprojām ir pietiekama ES papildu finansējuma nodrošināšana jauniešu nodarbinātībai, sākot no 2017. gada.

Kā norādīts tās 2016. gada nodomu vēstulē, Komisija plāno intensīvāk īstenot vispārīgus pasākumus jauniešu atbalstam, un garantijas jauniešiem instrumentu izmantojumam būtu jāsniedz nepastarpināts ieguldījums plašāku jaunatnei veltīto iniciatīvu ietvaros.

Piemēram, savā 2016. gada 14. septembra runā par stāvokli Eiropas Savienībā priekšsēdētājs Ž.K. Junkers paziņoja par Eiropas Solidaritātes korpusa izveidi. Šī korpusa pamatā būs ES pamatvērtības — iesaistīšanās un solidaritāte —, un tas piedāvās sociāli domājošiem jauniešiem vecumā līdz 30 gadiem, neatkarīgi no tā, vai viņi izmanto garantiju jauniešiem, iespēju palīdzēt citiem, sniegt atbalstu līdzcilvēkiem un līdz ar to arī iegūt prasmes un pieredzi savā valstī vai citā dalībvalstī.

Attiecībā uz mācekļību, mācekļu ilgāka termiņa mobilitātes izmēģinājuma projekta īstenošana sniegs vajadzīgās zināšanas un pieredzi, lai tuvākajā nākotnē izstrādātu pastāvīgāku shēmu. Turklāt mācekļību kvalitātes satvara izstrāde papildinātu esošo stratēģiju, kuras mērķis ir celt mācekļību vērtību un padarīt tās gan jauniešiem, gan uzņēmumiem pievilcīgākas.

Šī politikas darba programma jauniešiem, īpaši princips aktīvi atbalstīt ilgtspējīgu integrāciju darba tirgū un apņemšanās uzlabot savas prasmes un kvalifikāciju, ir nozīmīga daļa no Komisijas plašāka mēroga centieniem veicināt augšupēju konvergenci, gan dalībvalstu iekšienē, gan starp tām. Tas ir arī **Eiropas sociālo tiesību pīlāra** pamatojums, par ko šobrīd norit plaša apspriešanās un ar ko Komisija iepazīstinās nākamgad.

⁴¹ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei Daudzgadu finanšu shēmas 2014.–2020. gadam vidusposma pārskats/pārskatīšana (COM(2016) 603).

Pielikums — garantijas jauniešiem novērtējumi un ārēji ziņojumi.

- [Eurofound \(2015\), "Vairāk nekā garantija jauniešiem. Pirmajā īstenošanas gadā gūtā pieredze", pamatojuma dokuments, ko sagatavojis Eurofound kā ieguldījumu neoficiālajā EPSCO sanāksmē, 2015. gada 16. un 17. jūlijā, Luksemburgā;](#)
- [Eiropas Komisija \(2015\), „Garantijas jauniešiem partnerību izmēģināšana uz vietas. Ziņojums par Eiropas Parlamenta sagatavošanas darbību attiecībā uz garantiju jauniešiem;](#)
- [Eiropas valstu nodarbinātības dienestu tīkls \(2014\), VND pasākumu katalogs attiecībā uz garantijas jauniešiem īstenošanu;](#)
- [Eiropas valstu nodarbinātības dienestu tīkls \(2015\), Ziņojums par VND praksi saistībā ar NEET informētības palielināšanu un izpratnes veidošanu;](#)
- [Eiropas valstu nodarbinātības dienestu tīkls \(2015\), Ziņojums par garantijas jauniešiem VND īstenošanu, 2015. gada jūlijs,](#)
- [Eiropas valstu nodarbinātības dienestu tīkls \(2016\), Ziņojums par garantijas jauniešiem VND īstenošanu, 2016. gada septembris \(plānots\);](#)
- [Eiropas Politikas centrs \(2015\), Gads pēc garantijas jauniešiem: politikas noguruma vai rīcības pazīmes, Claire Dhéret un Martina Morosi; Politikas kopsavilkums Nr. 27, 2015. gada maijs;](#)
- [Eiropas Politikas centrs \(2016\), Virzībā uz jaunatnes nodarbinātības politikas eiropēizāciju? Garantijas jauniešiem politikas reģionālās uzbūves salīdzinoša analīze, Claire Dhéret un Julie Roden, dokuments Nr. 81, 2016. gada septembris;](#)
- [Eiropas Jaunatnes forums \(2014\), Jaunatnes organizācijas un garantija jauniešiem Eiropā, stratēģisks dialogs ar pilsonisko sabiedrību;](#)
- [SDO \(2015\), Programma “Garantija jauniešiem” Eiropā: Iezīmes, īstenošana un problēmas;](#)
- [ESAO \(2014\), Garantijas jauniešiem vietējā īstenošana: no Eiropas rakeses gūtā pieredze.](#)